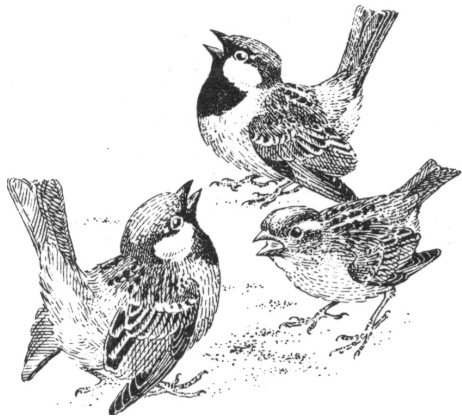

Als je wat voor een soort wil doen, moet je eerst weten waarom de soort in aantal terugloopt.

Voorafgaande aan de presentatie van dit plan vertelde Tom Damm daarom iets over de achteruitgang van Huismussen in Alkmaar. Bij mijn weten is Alkmaar de enige stad waar driemaal een musseninventarisatie heeft plaatsgevonden. In 1984 berekende men het aantal paren op 3500-4500, in 1994 op 4100 en in 2004 op 840! De achteruitgang is dus echt iets van de laatste tien jaar. Als belangrijkste oorzaken noemde Tom Damm de verstening van straten en tuinen, het 'inbreien' van open ruimte in de stad en de musonvriendelijke bouwwijze. Dit laatste zowel bij nieuwbouw als bij renovaties.

Chris van Turnhout (SOVON) ging hierna in op de achteruitgang in het landelijke gebied. Belangrijke oorzaken zijn hier de opkomst van snijmaïs ten koste van rogge en haver en de nette boerenerven zonder mesthopen en onkruidhoekjes. Juist voor de overleving van de jonge mussen is het van belang dat ze ook insecten en ander klein goed gevoerd krijgen. Mussen die met brood zijn grootgebracht

bleken minder weerstand te hebben. In akkerbouwgebieden speelt ook de overstap van zomer- op wintertarwe mee. Stoppelvelden waar mussen in de herfst kunnen opvetten zijn er nauwelijks meer.

Het doel van het Actieplan Huismus is tweeledig: de voornaamste oorzaken van de achteruitgang duidelijk maken en het formuleren van maatregelen om verdere daling van de populatie tot staan te brengen. Uit bovengenoemd onderzoek in Alkmaar en van SOVON is reeds gebleken waar men het probleem kan aanvatten: meer groen rond de huizen in dorpen en steden en een bouwwijze die het voor mussen mogelijk maakt er te nestelen. Op het platteland moet de Huismus 'meeliften' met algemene beschermingsplannen voor akker- en weidevogels.

Voorafgaande aan de presentatie van het Actieplan Huismus is door Vogelbescherming Nederland in september 2005 aan alle vogelwerkgroepen gevraagd of zij onderzoek naar de verspreiding van Huismussen hebben gedaan. Hierop is gereageerd door het verslag van Hein Verkade over de Huismussen in Noordwijk-Binnen (zie de Strandloper van december 2004) op te sturen. Bij de presentatie van het Actieplan Huismus werd meegedeeld dat Vogelbescherming Nederland contact heeft gelegd met de Noordwijkse Woningstichting om in Noordwijk te starten met een huismussenproject. Naar verluid had de woningstichting hierop positief gereageerd. Zo krijgt de Noordwijkse musseninventarisatie wellicht een vervolg dat kan uitmonden in een landelijke primeur wat betreft musvriendelijk bouwen!

Oostvaardersplassen in herfstzon

Koene Vegter

Het natuurgebied de Oostvaardersplassen wordt ook buiten Nederland steeds bekender, zoals blijkt uit recente publicaties in *The Guardian* en *Der Spiegel*, waarbij men ook in eigen land duidelijk mogelijkheden ziet voor uitgestrekte wildernissen met grote kuddes wild.

In Nederland valt naast veel enthousiasme hiervoor ook een toenemende discussie te beluisteren met als thema of men dit gebied aan de dieren zelf moet overlaten, met alle consequenties van dien als massale sterfte bij voedselgebrek, of dat de mens weer meer regulerend moet gaan optreden met zaken als quota, afschot en dergelijke. Het gegeven dat er het afgelopen jaar van de 3100 edelherten,

konikpaarden en Heckrunderen zo'n 700 dood gingen en als kadaver bleven liggen heeft deze strijd onder deskundigen, publiek en politici ook de nodige emotionele scherpte gegeven.

Bij de Natuur- en Vogelvereniging Noordwijk overheerst tot op dit moment het enthousiasme voor dit prachtige natuurgebied, wat leidde tot opnieuw een najaarsexcursie hier naar toe op zondag 13 november 2005; een dag die zijn naam alle eer aandeed en tot een excursie in fraai nazomerse omstandigheden leidde. Een twintigtal deelnemers genoot hiervan, onder wie een vijftal dat op een publicatie in de plaatselijke media was afgekomen, mede bedoeld om het licht dalend ledental van onze vereniging een halt toe te roepen,

wat in elk geval op deze dag blijkens enthousiaste reacties zonder meer geslaagd is.

Onderweg naar het gebied konden in de nog mistige ochtendzon al de eerste slierten Aalscholvers, Grauwe ganzen en Kolganzen worden waargenomen; de laatsten eenmaal buiten ook herkenbaar aan respectievelijk een strak gakkend dan wel hoog giechelend geluid.

foto Mariska de Graaff

Bij een van de parkeerplaatsen langs de Oostvaardersdijk was het weer een heel ander geluid dat vanuit het riet de aandacht trok; een steeds opnieuw herhaald ping-ping dat bij geconcentreerd kijken uiteindelijk leidde tot de waarneming van zeker een twintigtal Baardmannetjes, dat van rietpluim tot rietpluim hopte. Aan de overkant was ook de nodige concentratie nodig om in een immense groep van voornamelijk Kuifeenden en ook Tafeleenden nu juist die ene zeldzame Witoogend te ontdekken. Maar door een met telescopen gewapende groep wordt deze puzzel natuurlijk zonder meer opgelost – met dank overigens aan tipgever Ab Steenvoorden - zodat deze uit Oost-Europa afkomstige dwaalgast al gauw door iedereen te bewonderen viel. Iets verderop viel bij het gemaal De Blocq van Kuffeler tussen de vele Futen ook een Roodhalsfuut in winterkleed te bewonderen: compacter en gelige snavel.

Van hier ging het via het Jan van den Boschpad naar een van de mooiste uitzichtpunten over het zuidelijk deel van de Oostvaardersplassen waar je vanuit de vrije ruimte naar alle kanten een onbelemmerd uitzicht hebt over plassen en grassen met veel wild en veel vogels. Op het pad ernaartoe werden door Mariska de Graaff al IJsvogels gespot, die na enige scepsis van anderen, toch al wegschietend over de sloot in al hun schittering door een ieder werden waargenomen. Al eerder had zij bij de koffiestop het hele gezelschap verrast met struise sneden van een zelfgebakken en overheerlijk Italiaans krentenbrood. Maar daarmee was de koek nog lang niet op. In korte tijd konden

op deze locatie genoteerd worden: een in de verte in een boom verblijvende Zeearend, en dat hield hij ook maar zo; overvliegende Blauwe Kiekendieven en Buizerds, deftig langs de rietzoom voortstappende Grote Zilverreigers, een prachtige vogel zo in het zonlicht, en min of meer als hoogtepunt een traag overvliegende Roerdomp; voor de meeste deelnemers bepaald geen alledaags gezicht. En dit alles met op de verre achtergrond talloze edelherten, paarden en runderen en meer nabij Slobeenden, Wintertalingen, Goudplevieren, Smienten, Pijlstaarten, Wulpen en Kwikstaarten.

Via een grote rondrit langs Almere kwamen we nu bij de andere kant van het gebied waar langs de Praamweg vanaf de Grote en de Kleine Praambult, weliswaar iets meer op elkaar gepropt, ook een fraai panorama van het natuurgebied viel waar te nemen: een op een heuveltje vertoevende Zeearend, die ook geen aanstalten maakte om te vertrekken, een door het landschap slingerende vos, een fraai door het luchtruim zwenkende Ruigpootbuizerd en in de verte naast de gewone Knobbels de eerste Kleine Zwanen van dit seizoen. Zowaar viel in het groen ook nog een kadaver te bespeuren; het schijnt dat die door Staatsbosbeheer toch enigszins uit het oog van het publiek worden gesleept.

Ter afsluiting werd nog een bezoek gebracht aan het Bezoekerscentrum langs de Knardijk en de naburige observatiehutten de Kluut en de Zeearend. Al soezend in de zon- en zo voelden wij ons langzamerhand ook een beetje – werden daar van dichtbij maar toch nog moeilijk op te sporen tussen de rietstengels een achttal Watersnippen gezien. Meer in de verte vertoefde nog een Roze pelikaan, in het Engels White Pelican genaamd, maar in werkelijkheid als juveniel vooral grauwgrijs; een grote bijzonderheid in deze streken, zij het dat al via Internet bekend was dat het hier om een uit Artis ontsnapte vogel in plaats van een uiterst zeldzame dwaalgast ging, waarmee het arme beest zich voor de meeste waarnemers tot niet meer dan een mooi plaatje reduceerde.

Via de vernieuwde en pas weer opengestelde Oostvaardersdijk met ook enkele nieuwe uitkijkpunten werd door een gouden avondzon tevreden huiswaarts gereden.

Mocht u dit avontuur meer virtueel willen beleven dan kunt u een indruk van de bijzonderheden in dit mooie gebied krijgen via de website www.degrauwegans.nl en mocht u alles liever eens in werkelijkheid meemaken dan is er een herkansing op vrijdag 30 december a.s. via de traditionele Ganzenexcursie naar het Zuid-Hollandse en Zeeuwse Deltagebied.